

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

17 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
PLĂMĂDEALĂ Ghenadie
BOICO Victor

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Gheorghieva Fedora împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 18 mai 2021 în privința lui

COSTIUC Serghei XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.12.2012 – 24.12.2020;

Instanța de apel: 18.02.2021 – 18.05.2021;

Instanța de recurs: 25.08.2021 – 17.01.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

C o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Comrat, sediul central, din 24 decembrie 2020 a fost încetat procesul penal intentat, în privința lui Costiuc Serghei, în baza art. 151 alin. (4) Cod penal pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

2. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a constatat că, Costiuc Serghei se învinuiește că el la 30 ianuarie 2011, aproximativ pe la ora 03:00, prin înțelegere prealabilă, împreună cu Zlatovcen Dmitri și Costiuc Veaceslav, fiind în stare de ebrietate, având scopul cauzării vătămarilor corporale grave periculoase pentru viața și sănătatea lui Belinschii Ruslan, s-au apropiat de casa în care acesta locuia din XXXXX, și bătând în ușa apartamentului și văzând că nimeni nu deschide, au dezbătut ușa, au intrat în odaia unde dormea Belinschii Ruslan, unde, pe motiv că acesta la numit pe bunelul lui Costiuc Seghei cu cuvinte necenzurate, au început să-i aplice multiple lovituri cu mâinile și picioarele în diferite părți ale corpului, cauzându-i-i acestuia traumă cranio-cerebrală închisă cu hematom subdoral bilaterală, hemoragii subarahnoidale și hemoragii intracerebrale în focar, precum și echimoze perorbitale bilaterale, echimoze bilaterale în regiunea temporală, echimoze și excoriații în regiunea membrilor superioare, care conform raportului de expertiză medico-legală se califică ca vătămări corporale grave periculoase pentru viață și sănătate în urma cărora, la 03 februarie 2011, Belinschii Ruslan a decedat în secția de reanimare a spitalului raional Comrat.

Aceste acțiuni ale lui Costiuc Serghei au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în baza art. 151 alin. (4) Cod penal – vătămarea *intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății care au provocat decesul victimei, comisă de trei persoane*.

Din analiza materialelor deduse judecății, prima instanță a concluzionat că este posibilă judecarea cauzei în lipsa inculpatului, care, încă la urmărirea penală a renunțat la dreptul de a compărea în fața autorităților pentru audiere și exercitare a drepturilor procesuale, motiv pentru care a fost anunțat în căutare. Asupra învinuirii aduse, prima instanță a menționat că acuzarea nu a înaintat, în ordinea stabilită de art. 282 Cod de procedură penală, învinuirea adusă lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, ultimul cunoscând doar de învinuirea adusă în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, a cărei procedură de înaintare a fost respectată.

3. Împotriva sentinței a depus apel procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, secția Comrat, Victor Valentin.

În susținerea apelului, s-a indicat că inițial, dosarul penal de învinuire a lui Costiuc Serghei, Zlatovcen Dmitri și Costiuc Veaceslav, a fost remis în instanța de judecată, pentru a fi judecată învinuirea adusă în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal. Apoi, în urma circumstanțelor noi descoperite, în temeiul art. 326 alin. (2) Cod de procedură penală, dosarul a fost solicitat de procuror pentru a înainta o învinuire mai gravă.

Potrivit materialelor cauzei, Costiuc Serghei a fost prezent la ședința de judecată și, respectiv, cunoștea că urmează a-i fi înaintată o învinuire mai gravă, el eschivându-se de la prezentare la organul de urmărire penală, cu toate că avea stabilită măsura preventivă – obligația de nepărăsire a țării.

Respectiv, nu poate fi vorba despre încălcarea dreptului la apărare și acuzarea, în temei legal, a dispus disjungerea prezentei cauzei penale în procedură separată.

Totodată, vinovăția inculpatului Costiuc Serghei a fost dovedită pe deplin prin probele administrate, care coroborează și se completează între ele, fiind pertinente, concludente, veridice și utile procesului de stabilire a adevărului.

Drept urmare, a solicitat casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Costiuc Serghei să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal și condamnat la închisoare pe un termen de 13 (treisprezece) ani, în penitenciar de tip semiînchis.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 18 mai 2021 a fost respins ca nefondat apelul și menținută sentința.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că:

Art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală statuează că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală indică că în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)-9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 Cod penal, instanța, prin sentința motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În conformitate cu jurisprudența CtEDO pentru ca procesul să fie echitabil după cum stipulează art. 6 §1 CoEDO, instanța trebuie să studieze în mod cuvenit

observațiile, argumentele și probele prezentate de părți, fără un caracter preconceput la aprecierea aplicării abilității pentru hotărârea acestuia (hotărârea Krasulya versus Federația Rusă).

Conform art. 414 alin (1) și (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a cercetat prin citire: ordonanța privind disjugarea materialelor cauzei penale în privința lui Costiuc Serghei pe art. 151 al. (4) Cod penal în legătură cu anunțarea acestuia în căutare (vol. I, f.d. 1-2), ordonanța din 10.08.2012 cu privire la prelungirea termenului de urmărire penală (vol. I, f.d. 3), ordonanța din 30.01.2011 privitor la pornirea urmăririi penale pe art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (vol. I, f.d. 4), raportul din 30.01.2011 privind fixarea infracțiunii depistate (vol. I, f.d. 5), informația din 30.01.2011 cu privire la parvenirea telefonogramei de chemare a asistenței primare urgente (vol. I, f.d. 8), procesul-verbal cu tabel-foto din 30.01.2011 privitor la cercetarea la fața locului (vol. I, f.d. 13-20), raportul de expertiză medico-legală nr. 16 din 04.02.2011 efectuată în privința lui Belischi Ruslan (vol. I, f.d. 50-55), raportul expertizei medico-judiciare nr. 126 din 10.02.2011 efectuate în privința corpurilor delictive (vol. I, f.d. 60-61), raportul nr. 291 din 30.03.2011 de expertiză psihiatrică efectuată în privința lui Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 70-71), procesul-verbal din 30.01.2011 de audiere a bănuitului Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 111-112), ordonanța din 11.07.2012 de punere sub învinuire a lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal (vol. I, f.d. 120), ordonanța procurorului Procuraturii mun. Comrat privind anunțarea în căutare a lui Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 121-122), demersul privind alegerea măsurii preventive – arestul preventiv – în privința lui Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 124-125), încheierea Judecătoriei Comrat din 26.07.2012 privind alegerea măsurii preventive sub formă de arestul preventiv în privința lui Costiuc Serghei (vol. I, f. d. 126), mandatul de arestare pe un termen de 30 de zile în privința lui Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 127), raportul expertizei medico-judiciare în comisie nr. 451 (vol. I, f.d. 133-138), încheierea Judecătoriei Comrat din 11.12.2012 privind disjugarea materialelor în privința lui Costiuc Serghei (vol. I, f.d. 144), răspunsul Procuraturii Generale a Federației Ruse la demersul procurorului privind existența antecedentelor penale la Costiuc Serghei potrivit sentinței Judecătoriei or. Cehov, regiunea Moscova, (vol. II, f.d. 80), încheierea Judecătoriei Comrat cu privire la anunțarea lui Costiuc Serghei în căutare (vol. II, f.d. 127), procesul-verbal de audiere a succesorului părții vătămate Dmitrieva N. (vol. II, f.d. 136), sentința Judecătoriei Comrat din 28.12.2012 privind condamnarea lui Costiuc V. și Zlatovcen D. în baza art. 151 alin. (4) Cod penal (vol. II, f.d. 172-176), decizia Curții de Apel Comrat din 02.12.2012 privind condamnarea lui Costiuc V. și Zlatovcen D. în baza art. 151 alin. (4) Cod penal (vol. II, f.d. 177-183).

În urma cercetării acestor probe, instanța de apel a concluzionat că prima instanță just a apreciat materialele cauzei și acțiunile procesuale a organului de urmărire penală, adoptând și pronunțând o sentință legală și întemeiată.

Astfel, conform prevederilor art. 255 alin. (1)-(2) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Fiecare dintre acțiunile sau măsurile procesuale dispuse de către organul de urmărire penală se motivează, obligatoriu, în mod separat. Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o

întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță.

În conformitate cu prevederile art. 65 alin. (1) Cod de procedură penală, învinuitul este persoana fizică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile prezentului cod, o ordonanță de punere sub învinuire.

Potrivit prevederilor art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură învinuitului, inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Art. 66 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, statuează că învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit și, în legătură cu aceasta, la punerea sub învinuire, precum și imediat după reținerea în stare de arest sau după ce i s-a adus la cunoștință ordonanța de aplicare a măsurii preventive, să primească de la organul de urmărire penală copia de pe ordonanța de punere sub învinuire.

Conform art. 282 Cod de procedură penală, înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

Potrivit materialelor cauzei, la 30.01.2011 ofițerul de urmărire penală CPR Comrat Bodur N. a emis ordonanța de pornire a urmăririi penale în temeiul art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (vol. I, f.d. 4).

La 30.01.2011 prin ordonanța ofițerului de urmărire penală CPR Comrat Bodur N., Costiuc Serghei a fost recunoscut bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal și audiat în calitatea procesuală respectivă (vol. I, f.d. 84, 86).

La 30.01.2011 Costiuc Serghei a fost reținut de organul de urmărire penală (vol. I, f. d. 87).

La 02.02.2011 prin ordonanța procurorului Procuraturii mun. Comrat Colța F. lui Costiuc Serghei i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal și în prezența apărătorului acesta a fost audiat în calitatea procesuală respectivă (vol. I, f.d. 89, 91).

Mai târziu, în privința lui Costiuc Serghei a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arestul preventiv pentru perioada între 02.11.2011 – 30.04.2011 inclusiv.

La 22.04.2011 procurorul a emis ordonanța de punere sub învinuire a lui Costiuc Serghei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (vol. II, f.d. 148).

La 12 mai 2012 în Judecătoria Comrat a parvenit pentru examinare în fond cauza penală de învinuire a lui Costiuc Serghei și complicității acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (vol. I, f.d. 144).

În baza demersului procurorului, prin încheierea Judecătoriei Comrat din 12.02.2012 dosarul penal a fost restituit procurorului pe un termen de 1 lună pentru înaintarea unei noi învinuiri (vol. II, f.d. 8).

La 10.08.2012 în instanța de judecată a parvenit dosarul doar în privința lui Zlatovcen D. de învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal.

La 24.08.2012 în instanța de judecată a parvenit dosarul doar în privința lui Costiuc Veaceslav de învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal.

Cauzele au fost conexate într-o procedură la 03.09.2012.

La 29.11.2012 în Judecătoria Comrat au parvenit materialele cauzei penale în privința lui Costiuc Serghei (vol. II, f.d. 13).

La 11.12.2012 Judecătoria Comrat a emis încheierea privind disjungerea procedurii penale în privința lui Costiuc Serghei în legătură cu faptul că acestuia așa și nu i-a fost înaintată o nouă învinuire, chiar dacă ordonanța de punere acestuia sub învinuire pe art. 151 alin. (4) Cod penal a fost emisă de procuror încă la 11 iulie 2012.

Prin urmare, prima instanță corect a statuat că, în speță, *există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală*, întrucât, la înaintarea învinuirii lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, organul de urmărire penală și procurorul au admis încălcările procedurale care servesc ca temei pentru adoptarea sentinței de încetare a procesului penal. Or, partea acuzării nu a probat faptul că Costiuc Serghei a fost atras în calitate de învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal cu înmânarea acestuia copiei de pe ordonanța de punere sub învinuire în baza circumstanțelor indicate în rechizitoriu.

A fost apreciat ca nefondat argumentul apelantului că, Costiuc Serghei a fost prezent în sala de judecată și, respectiv, cunoștea esența învinuirii mai grave, tăinuindu-se de la organele de urmărire penală, deoarece în conformitate cu normele procesual-penale, învinuirea urmează fi adusă la cunoștința persoanei învinuite, despre care fapt se face o notificare corespunzătoare în materialele dosarului, cu înmânarea unei copii de pe ordonanță.

5. Recurs ordinar declară procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Gheorghieva Fedora.

În susținerea cererii, titularul face referire la argumentele apelului, suplimentar indicând că legea procesual-penală nu exclude înaintarea învinuirii în contumacie.

Drept urmare, solicită admiterea recursului ordinar, casarea totală a hotărârilor instanțelor ce judecă fondul cu adoptarea unei noi hotărâri prin care Costiuc Serghei să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 151 alin. (4) Cod penal la închisoare pe un termen de 13 ani, în penitenciar de tip semiînchis.

6. Judecând recursul ordinar declarat de procuror, în raport cu actele cauzei și motivele invocate de recurent, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, reieșind din următoarele considerente de fapt și de drept.

Cu titlul preliminar, Colegiul menționează că, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, adică a recursului ordinar, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Din punct de vedere procesual, soluția de admitere a recursului declarat de procuror, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel, în alt complet de judecată în cazul în care esența erorii judiciare nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor.

În lumina practicii constante a CtEDO și a instanțelor naționale, în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, de vreme ce instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de drept admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar art. 6 CoEDO este încălcat, or se afectează echitatea procedurii (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul penal lărgit, verificând și analizând *per ansamblu* decizia instanței de apel, raportată la criticele recurentului, constată că instanța de apel la adoptarea soluției nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale, motiv pentru care hotărârea urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, eroarea constatată neputând fi corectată de instanța de recurs.

Astfel, **într-un prim aspect** se menționează că, în orice societate democratică, protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. În exercitarea acestei atribuții, statul a instituit norme procesual penale, concentrate în Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care au drept scop, pe de o parte, să protejeze persoana, societatea și statul de infracțiuni, astfel încât persoana care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale, și, pe de altă parte, să protejeze persoana și societatea de actele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere, comise în activitatea de cercetare a infracțiunilor presupuse sau săvârșite, pentru ca nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

Prin normele procesual penale, legislatorul național a urmărit instituirea unui echilibru echitabil între aceste două mari sarcini ale procesului penal, pentru stabilirea adevărului și exercitarea unei justiții veritabile.

Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală, care aplică normele procesual penale, sînt obligate să activeze în așa mod, încît nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată, sau supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrîngere.

La caz, instanța de apel nu a reacționat, în modul prevăzut de lege, asupra erorilor de drept admise de prima instanță, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință neîntemeiată legal.

Asupra celor constatate supra, Colegiul reține că, potrivit actelor judecătorești s-a hotărât încetarea procesului penal intentat în privința lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal în legătură cu existența altor circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală (art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală).

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a menționat că acuzarea nu a înaintat, în ordinea stabilită de art. 282 Cod de procedură penală, învinuirea adusă lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, iar instanța de recurs a preluat această statuare.

În speță, se constată că inițial organul de drept a dispus începerea urmăririi penale pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale, s-a stabilit implicarea, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, lui Costiuc Serghei, Costiuc Veaceslav și Zlatovcen Dmitrii, ei fiind puși sub învinuire și deduși judecății.

În cadrul judecării cauzei în primă instanță, procurorul participant la judecarea cauzei a exercitat dreptul la modificare, prin ordonanță, a învinuirii în sensul agravării ei.

Chestiunea modificării învinuirii în sensul agravării a fost pusă în discuție în prezența părții apărării, inclusiv a inculpaților.

Prima instanță a dispus admiterea solicitării acuzării, restituind cauza către procuror.

Ulterior, Costiuc Serghei a părăsit localitatea, încălcând măsura preventivă, motiv pentru care procurorul l-a anunțat în căutare și a înaintat demers de aplicare a măsurii preventive – arestul preventiv – admis prin încheierea Judecătoriei Comrat din 26 iulie 2012.

Prin încheierea Judecătoriei Comrat din 11 decembrie 2012 cauza penală în privința lui Costiuc Serghei a fost disjunsă și prin încheierea din 18 decembrie 2012 a fost stabilită ședința de judecată preliminară, în cadrul căreia apărarea nu a indicat la ne înmânarea copieii de pe noua ordonanță și rechizitoriu, prezumându-se că acuzarea și-a îndeplinit obligațiunile procesuale.

Drept urmare, prin încheierea din 30 septembrie 2016 Judecătoria Comrat a dispus primirea cauzei penale în procedura sa și a numi cauza spre judecare.

În continuare, prima instanță a purces la cercetarea judecătorească, dezbateri judiciare precum și la adoptarea și pronunțarea sentinței.

Prin urmare, Colegiul consideră că soluția adoptată de prima instanță și preluată de cea de apel este una eronată, de vreme ce din interpretarea normelor procesual-penale (art. 350 Cod de procedură penală), rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară), iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală.

În corespundere cu norma procesual-penală și practica judiciară, conținutul pct. 6) alin. (1) art. 391 Cod de procedură penală se referă la cazurile expres prevăzute de lege și anume situațiile descrise în dispoziția art. 11 alin. (4), art. 23, art. 35, art. 56-58, alin. (4) art. 165 și art. 206, alin. (5) art. 217 și alin. (4) art. 325 Cod penal precum și în cazul în care Parlamentul refuză încuviințarea începerii urmăririi penale, astfel că, omisiunile admise pe parcursul urmăririi penale nu cad sub incidența noțiunii de „alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală”.

Tot normele procesual-penale stipulează că omisiunile admise pe parcursul urmăririi penale, se înlătură din oficiu de către instanță sau la cererea părților în cadrul ședinței preliminare, iar din coroborarea prevederilor art. 293, 294, 326 alin. (2) art. 351 alin. (6) și 385 alin. (4) Cod de procedură penală, rezultă că, în cazul în care cauza a fost trimisă în judecată fără înmânarea actelor de învinuire părții apărării, atunci instanța dispune executarea acestor măsuri de către procuror și, dacă, în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei, s-au constatat încălcări care au afectat grav drepturile inculpatului ce derivă din calitatea procesuală a inculpatului, instanța examinează posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului drept compensare pentru aceste încălcări, dacă ajunge la concluzia de condamnare, iar dacă se pronunță o hotărâre de achitare, atunci ultimul are dreptul de a se adresa în ordine civilă.

În continuare, se menționează că, normele de procedură penală cât și practica judiciară națională nu interzice, înaintarea învinuirii în contumacie cât și judecarea cauzei în lipsa persoanei acuzate (*in absentia*), în situația în care, acuzarea dovedește că învinuitul/inculpatul a renunțat la dreptul de a compărea în fața autorităților, cu condiția că acestuia i se respectă dreptul la un proces echitabil, inclusiv prin exercitarea dreptului la asistență juridică.

În acest sens este pertinentă și practica CtEDO care în hotărârea *Ponomariov versus Ucraina* a evidențiat că ține de obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință. În plus, CtEDO reamintește că un stat nu poate fi considerat răspunzător atunci când o parte, citată legal și informată despre obiectul cauzei, renunță în mod expres la dreptul de a se prezenta în instanță și de a se apăra (hotărârea *Poitrimol versus Franța*).

Așadar, în speță, aceste prescripții de drept nu au fost întocmai respectate de către instanțele ce judecă fondul cauzei, or:

- prima instanță nu era în drept să pronunțe o sentință de încetare pe motivul că există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală, deoarece ea desfășurat cercetarea judecătorească, fiind cercetate nemijlocit și contradictoriu probele administrate de părți (a se vedea procesele-verbale ale ședințelor de judecată întocmite de prima instanță), prevederile art. 332 Cod de procedură penală nefiind aplicabile;

- instanța de apel nu s-a expus asupra chestiunilor de fapt și de drept, preluând o abordare incorectă, or ea era obligată să desființeze hotărârea și să judece cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Sub acest aspect, în situația când instanțele de judecată au pronunțat hotărâri judecătorești de încetare a procesului penal în baza celor arătate supra, procesul stabilirii adevărului și exercitarea unei justiții veritabile este întrerupt. Or, în hotărârea *CtEDO Maslova și Nalbandov versus Federația Rusă* s-a reiterat importanța soluționării unei cauze în fond, astfel ca instanța națională să se expună asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei acuzate de comiterea unui delict, în vederea stabilirii adevărului obiectiv, restabilirii ordinii de drept, ocrotirii și asigurării drepturilor nu numai a acuzatului, dar și a victimelor infracțiunii.

În subsidiar, Colegiul reține că nu a fost acordată deplină eficiență prevederilor legale transpuse în dispoziția art. 101 Cod de procedură penală.

În lumina practicii CtEDO, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză. Totodată, urmează a se reține că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 CoEDO, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (hotărârea *CtEDO Suominen versus Finlanda*).

Potrivit art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă administrată de părți trebuie să fie verificată și apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și că nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată.

Colegiul specifică că, pentru corectitudinea judecării prezentei cauze este important de a analiza minuțios toate probele acumulate în dosar, întrucât aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, iar justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces, or în decizia instanței de apel lipsește cu desăvârșire analiza și aprecierea probelor.

La caz, cu referire la învinuirea adusă în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, nici prima instanță și nici cea de apel nu au făcut o coroborare între probele administrate și doar au enunțat probele, descriindu-le conținutul, fără a fi indicat ce circumstanțe acestea confirmă, deci, statuările primei instanțe și a celei de apel nu pot fi considerate ca corespunzând exigențelor CoEDO.

Totodată, instanțele nu au ținut cont de faptul că atunci când se ridică, excepții de nulitate absolută sau relativă, probele nu pot fi excluse din dosar, legea obligând instanța să argumenteze excluderea probei nule și să porceadă la verificarea datelor, asigurând respectarea tuturor drepturilor procesuale, și la aprecierea acestora prin prisma prevederilor art. 100-101 Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de apel urma să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate lui Costiuc Serghei în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării acestora și să-și argumenteze corespunzător concluziile trasate pe marginea alegațiilor expuse de părți.

Omisiunea instanțelor ce judecă fondul de a face o analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor urmând a fi înlăturată de instanța de apel, prin rejudecarea cauzei.

În lumina celor expuse, se consideră că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligația de a judeca cauza după regulile primei instanțe și de a pune la baza hotărârii adoptate acele probe, care trebuiau a fi cercetate în condițiile nemijlocirii și contradictorialității, de vreme ce cei care au responsabilitatea de a decide cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să fie în măsură să audieze victimele, învinuitul și martorii în persoană și să evalueze credibilitatea declarațiilor date de aceștia, evaluarea credibilității fiind o sarcină complexă care nu poate fi îndeplinită, de obicei, numai prin darea citirii declarațiilor, după cum a procedat de altfel în cauza deferită judecării instanța de apel.

Rezumând cele menționate, Colegiul penal constată existența erorii de drept, ceea ce inevitabil duce la casarea deciziei instanței, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În cadrul rejudecării cauzei instanța de apel urmează să înlătore erorile menționate, să țină cont de împrejurările expuse care au servit temei de casare a soluției adoptate și în strictă conformitate cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor administrate în instanța de judecată, inclusiv să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar în dependență de datele obținute să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă și prevederilor art. 417-418 Cod de procedură penală.

De asemenea, instanța de apel urmează să țină cont de prevederile art. 436 Cod de procedură penală care se referă la procedura de rejudecare și limitele acesteia, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate și să constate prezența sau lipsa vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate și ca urmare să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Gheorghieva Fedora, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 18 mai 2021 în cauza penală privindu-l pe **COSTIUC Serghei XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 04 martie 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

DIACONU Iurie

PLĂMĂDEALĂ Ghenadie

BOICO Victor